Remissyttrande

Datum 2026-10-15

Diarienummer RS 2026-05528

Ert diarienummer KN2026/01835

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över remiss av Europeiska kommissionens förslag till en förordning om innovation

Sammanfattning av Västra Götalandsregionens synpunkter gällande EU-kommissionens förslag avseende en förordning om innovation

Västra Götalandsregionen (VGR) är en av Europas ledande innovationsregioner med starka forsknings-, innovations- och industrimiljöer. Förordningens förslag om forsknings- och innovationsupphandling samt stärkt användning av immateriella tillgångar har därför betydelse för regionens utveckling, konkurrenskraft och förmåga att bidra till Europas innovationsförmåga. VGR arbetar dessutom aktivt med innovationsupphandling och ser offentlig sektor som en viktig drivkraft för att stimulera efterfrågan av innovation, utveckla, testa och sprida nya lösningar som möter samhällsutmaningar och stärker näringslivets konkurrenskraft.

VGR välkomnar i stort förslaget till en europeisk innovationsförordning och delar kommissionens analys om att Europa har stark forskning och hög innovationskapacitet, men att det fortfarande finns betydande hinder för att omsätta forskning till kommersiella innovationer, tillväxt och internationellt konkurrenskraftiga företag. Förslaget adresserar två viktiga utmaningar: en svagt utvecklad marknad för forsknings- och innovationsupphandling samt begränsade tillgångar till kapital för innovativa startups och scale ups med stor potential att bidra till europeisk tillväxt och konkurrenskraft.

Postadress:
Regionens Hus
462 80 Vänersborg

Besöksadress:
Residenset, Torget
Vänersborg

Telefon:
010-441 00 00
E-post:
regionstyrelsen@vgregion.se

Webbplats:
www.vgregion.se

VGR:s huvudsakliga budskap

- VGR välkomnar förslaget om en europeisk innovationsförordning och delar kommissionens analys om att Europa behöver bli bättre på att omsätta forskning och innovation till kommersiella lösningar, tillväxt och internationellt konkurrenskraftiga företag.
- VGR ser positivt på en stärkt europeisk ram för forsknings- och innovationsupphandling, men betonar att regelverket måste vara praktiskt tillämpbart, rättssäkert och utformas så att administrativa bördor begränsas för alla parter.
- VGR uppmanar regeringen att verka för en samordnad utveckling av innovationsförordningen och den föreslagna europeiska upphandlingsförordningen, så att offentlig upphandling kan användas mer strategiskt för att stimulera och efterfråga innovation, konkurrenskraft och samhällsomställning.

Förslaget består av två huvuddelar: gemensamma regler för innovationsupphandling samt företags möjligheter att använda patent och andra immateriella tillgångar för finansiering. Nedan presenterar VGR sina synpunkter mer ingående utifrån förslagets två delar.

Gemensamma regler för innovationsupphandling

VGR ser tydliga synergier till kommissionens förslag om en europeisk förordning för offentlig upphandling (2026/0265 (COD)) och uppmanar regeringen att i de fortsatta förhandlingarna verka för en samordnad och sammanhängande reglering mellan initiativen. Det är särskilt viktigt att regelverken tillsammans stärker offentlig sektors möjligheter att använda upphandling som ett strategiskt verktyg för innovation, konkurrenskraft och samhällsomställning, samtidigt som administrativa bördor och rättslig osäkerhet begränsas och en ansvarsfull hantering av offentliga medel säkerställs. Samordningen bör säkerställa att regelverken är förenliga och inte medför överlappande eller motstridiga krav.

VGR vill samtidigt betona att nya krav på upphandlande myndigheter måste stå i proportion till de förväntade nyttorna. Regelverket bör vara enkelt att tillämpa för att minimera administrativa trösklar som riskerar att minska användningen. Från ett inköpsperspektiv vill VGR särskilt lyfta vikten av att en gedigen analys av ansvarsfördelning, riskhantering och förhållandet till befintlig

upphandlingslagstiftning genomförs. Vidare behöver de nya reglerna utformas på ett praktiskt tillämpbart sätt utan att medföra oproportionerliga administrativa eller juridiska belastningar för upphandlande myndigheter. VGR efterlyser därför tydlig vägledning, kompetensstöd och erfarenhetsutbyte för offentliga aktörer.

VGR arbetar aktivt och strukturerat för att integrera innovationer och innovativt tänkande i upphandlingar. Med omfattande verksamheter inom hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och hållbar samhällsutveckling ser VGR en betydande potential i ett mer utvecklat användande av innovationsdriven upphandling. Upphandling är ett viktigt verktyg för att främja utveckling och innovation både i den egna verksamheten och på marknaden. Inköpsprocessen utvecklas kontinuerligt för att säkerställa öppenhet för innovationer och nya lösningar, både i upphandling och under avtalstiden, med syftet att möta verksamheternas behov och stimulera utvecklingen av nya lösningar. I detta sammanhang är det viktigt att regelverket ger förutsättningar för att ta lösningar från forskning, utveckling- och pilotprojekt vidare till upphandling och införande i verksamheter.

VGR anser att offentliga medel bör användas strategiskt för att stimulera utveckling och påskynda klimatarbetet, signalera efterfrågan på hållbara lösningar och belöna innovation. Kommissionen pekar i sitt förslag till förordning på att dagens regelverk skapar osäkerhet och leder till olika nationella tillämpningar, vilket försvårar gemensamma gränsöverskridande upphandlingar. VGR välkomnar därför kommissionens ansats om ökad harmonisering av utformning och tillämpning av regelverk för forsknings- och utvecklingsupphandling. Det bidrar till ökad förutsägbarhet och samstämmighet. En viktig förutsättning är även en tydlig gränsdragning mellan forsknings- och utvecklingsupphandling, andra former av forsknings- och innovationssamverkan samt köp av färdiga lösningar, så det framgår vilket regelverk som är tillämpliga samt hur de föreslagna reglerna förhåller sig till bestämmelserna om forsknings- och utvecklingstjänster i 1 kap. 5 § LOU.

VGR anser att ett harmoniserat regelverk kan bidra till:

- ökad efterfrågan på innovativa förmågor och lösningar,
- bättre möjligheter för företag att testa och utveckla nya lösningar,
- effektivare användning av offentlig sektor som innovationsmotor för att stärka offentliga aktörers förmåga att efterfråga och testa innovation,

- stärkta möjligheter till europeisk samverkan kring strategiska teknikområden,
- ökad rättssäkerhet och förutsebarhet för upphandlande myndigheter och leverantörer,
- utrymme att pröva nya lösningar inom tydliga ramar, om regelverket kompletteras med lärande- och testmekanismer såsom regulatoriska sandlådor.

Genom att räkna in alternativkostnader och andra mervärden utöver de direkta utgifterna kan upphandlingen fånga ett större och mer långsiktigt värde. Samtidigt måste offentliga medel användas ansvarsfullt, vilket gör flexibilitet avgörande för att säkerställa både ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Genom att premiera resultat, såsom energieffektivitet, cirkularitet, hållbarhet och lägre utsläpp, skapar offentliga myndigheter efterfrågesignaler som kan uppmuntra företag att investera i miljövänligare processer och produkter. Det stärker EU:s konkurrenskraft när europeiska företag blir mer benägna att skala upp satsningar på miljövänliga produkter och hållbara metoder eftersom dessa värderas i upphandlingar. Samtidigt ger ett tydligt och långsiktigt politiskt fokus på dessa mål viktiga styrsignaler till marknaden, vilket ökar förutsägbarheten och skapar bättre förutsättningar för företag att investera i innovation, produktutveckling och produktionskapacitet i denna riktning. En konsekvent efterfrågan på hållbara produkter och tjänster kan därmed minska utsläppen samtidigt som europeiska producenter får ett försprång på globala marknader som också rö sig mot koldioxidsnåla lösningar. VGR ser därför positivt på att förslaget stärker offentlig sektors roll som en aktiv aktör i innovations- och kommersialiseringskedjan genom att tydliggöra upphandlingens betydelse som drivkraft för innovation.

Finansiering via immateriella tillgångar, kommersialisering och finansiering

VGR välkomnar ambitionen att stärka förutsättningarna för innovativa företag att kommersialisera forskning och innovation samt få tillgång till finansiering genom att bättre synliggöra och använda immateriella tillgångar. För en kunskaps- och forskningsintensiv region som Västra Götaland är möjligheterna att omsätta forskning och innovation i växande företag av stor betydelse för

regional, nationell och europeisk konkurrenskraft. Regelverket bör ge utrymme för en balanserad fördelning av immateriella rättigheter i forsknings- och utvecklingsavtal, med hänsyn till både leverantörens möjligheter till kommersialisering och den upphandlande myndighetens behov av framtida användning, vidareutveckling och konkurrensutsättning.

VGR ser positivt på förslaget om ett gemensamt europeiskt ramverk för värdering av patent och andra immateriella tillgångar. För många innovativa små och medelstora företag utgör immateriella tillgångar en betydande del av företagets värde, samtidigt som dessa kan vara svåra för banker och investerare att värdera och använda som grund för finansiering. Mer enhetliga metoder kan därför bidra till att förbättra företagens tillgång till kapital och underlätta kommersialisering och uppskalning. Detta kan vara särskilt betydelsefullt för forsknings- och teknikintensiva företag, där en stor del av värdet kan ligga i teknik och immateriella tillgångar.

VGR välkomnar även initiativ som kan bidra till att fler resultat från offentligt finansierad forskning nyttiggörs och kommersialiseras. Bättre möjligheter att värdera och licensiera immateriella tillgångar samt föra samman innehavare och potentiella användare av immateriella rättigheter kan vara ett värdefullt komplement till det arbete som redan bedrivs av universitet, forskningsinstitut, inkubatorer, science parks och andra aktörer i innovationssystemet.
VGR vill samtidigt framhålla att förslaget adresserar en begränsad del av de strukturella hinder som hämmar Europas innovationsförmåga. Tillgång till finansiering och möjligheten att bättre tillvarata immateriella tillgångar är viktiga delar, men företagens möjligheter att utveckla, demonstrera, kommersialisera och skala innovationer är också beroende av tillgång till kompetens, forsknings-, test- och demonstrationsinfrastruktur, kapital, marknader och ändamålsenliga regulatoriska förutsättningar. Väl fungerande innovationsmiljöer är därför avgörande för att de föreslagna instrumenten ska få genomslag i praktiken. Sverige har en väl utvecklad struktur av inkubatorer, science parks, kluster och andra innovationsmiljöer som stödjer företagens utveckling och uppskalning, men dessa miljöer behöver kontinuerligt stärka sin kompetens för att möta behoven hos exempelvis deep tech-företag. Inom vissa områden kan innovationsstödsystemet även behöva kompletteras med nya kompetenser och stödstrukturer. Förslaget bör därför ses som en del av en bredare europeisk

innovationspolitik och kompletteras med regionalt förankrade insatser som kan omsätta gemensamma regelverk i praktiken.

VGR vill också betona vikten av en bred syn på innovation och immateriella värden. Innovationsförmåga och konkurrenskraft är inte alltid kopplade till formella immateriella rättigheter såsom patent. Även exempelvis know-how, data, kompetens och förmågan att utveckla och tillämpa ny teknik kan vara avgörande. Instrumenten bör därför utformas så att företag vars innovationsförmåga i mindre utsträckning bygger på formella immateriella rättigheter inte missgynnas.

Slutligen är det viktigt att de nya verktygen blir tillgängliga för små och medelstora företag, start-ups och forskningsbaserade spin-offs. Krav på specialiserad kompetens och kostnader för värdering av immateriella tillgångar får inte medföra att instrumenten i praktiken främst blir tillgängliga för större företag eller företag som redan har god tillgång till kapital och kvalificerad rådgivning.

Sammanfattningsvis
Sammantaget bedömer VGR att förslaget kan bidra till bättre förutsättningar för kommersialisering, finansiering och uppskalning av innovativa företag. För att åtgärderna ska få avsedd effekt behöver de dock ingå i en bredare ansats för att stärka Europas innovationssystem och genomföras i nära samspel med de regionala och nationella innovationsmiljöer som möter företagen och forskningsaktörerna i praktiken.

Västra Götalandsregionen

Helena L Nilsson
Regionutvecklingsdirektör